

AZTERKETA BULEGOKO BULETINA

AURKIBIDEA:

1. DIRU GUTXIAGO PENTSIOENTZAT, GEHIAGO BANKARENTZAT
2. EGUNGO POLITIKEK MISERIA AREAGOTZEN DUTE
3. DESBERDINTASUN SOZIAL ETA POBREZIAREN INKESTA
4. PROPOSAMENA: POBREZIA ETA DESBERDINATSUNARI AURRE EGITEKO POLITIKA DESBERDINAK EZARRI BEHAR DIRA

1. DIRU GUTXIAGO PENSIOENTZAT, GEHIAGO BANKARENTZAT

la urtebete igaro da Raxoik Gobernu espainiarreko presidentzia bere gain hartu zuenetik. Hauteskunde programan ziurtatu zutenaren arabera, murrizketak egingo zituztela esan zuten baina hori ez zela osasunean, hezkuntzan eta pentsioetan gertatuko. Osasunean eta hezkuntzan murrizketek 10.000 milioi eurotik gorako zenbatekoa gainditzen dute iadanik, honi farmaziako kopagoa eta unibertsitateko tasak gehitu behar zaizkiolarik. Orain pentsioen txanda iritsi da. Gobernuak 2012an baliogabetu egin du pentsioak Kontsumorako Prezioen Indizearen arabera eguneratzea behartzen duen legearen artikulua.

Zapateroren aurreko gobernuak 2011an pentsioak izozteko erabakia hartu zuen. Handik gutxira, 2011ko abenduak 30ean ospatutako Raxoiren lehen Ministroen Kontseiluak, 2012ko pentsioentzako %1eko igoera dekretatu zuen. Baina beharrezkoa zen azarorarte itxarotea, dekretatutako igoera hori nahikoa zen ikusteko. Urtearteko tasan prezioek %2,9 egin dute gora beraz, urte hasieran egindako igoera ez zen nahikoa izan. Gobernuak pentsioak ez eguneratzea erabaki du eta ondorioz pentsiodun pertsonen erosahalmena %1,9a jaitsiko da 2012an.

2013rako gobernuak %1eko igoera onartu du pentsioentzat eta 1.000 euro baino gutxiagoko pentsioentzat %2ko igoera. Datorren urteko azarora itxarotea baino ez zaigu geratzen pentsioak eguneratuko dituzten edo ez jakiteko. Horrez gain, ez dakigu pentsioen erreforman helduko zaion aurreikusitako iraunkortasun faktorearen abiaraztean eguneratze irizpidea aldatuko den edo ez.

Pentsioen eguneratzea kentzeaz gain, Ministroen Kontseiluak aldaketa gehiago onartu zituen pentsioen sisteman. Dekretuan Erreserben Funtzaren arautzea aldatzen da. Aldaketa hau egin

aurretik, pentsioak ordaintzeko pentsio kontributiboen urteko gastuaren %3ko gehienezkoa erabili zitekeen funtsatik. Aldaketa berri honi esker, muga hori bertan behera geratzen da 2012, 2013 eta 2014 urteetarako.

Prestazioen zenbatekoa gutxitzen duten bitartean, bankak diru gehiago jasotzen jarraitzen du. Gobernuak, Europak Estatu espainiarrari mailegu gisa ematen dizkion lehenengo 39.468 milioi euroren berri eman du eta diru hori nazionalizatutako bankuei eta "banku txarra" deritzonari emateko erabiliko du. Beraz, FROBa prest egongo da Bankiari 17.960 milioi emateko, beste 9.080 milioi Catalunya Banc-entzat, 5.425 milioi NCG Banco-rentzat eta 4.500 milioi euro Banco de Valenciari emateko (azken hau diru publikoa eman ondoren La Caixari euro baten truke saldu zaio). Hau hasiera baino ez da, zenbateko berriak egongo dira laguntza behar duten eta nazionalizatuak izan ez diren bankuek berantolaketa planak aurkezten dituztenean.

Sinestarazi digutenaren aurka, mailegu hau Troikak gertutik zainduko dituen neurri oso gogorrekin baldintzatuta dago. Mailegu hauek erreforma estruktural gogorrekin ordainduko ditugu, orain arte gertatzen ari den bezala. Gizartea gehiago txirotuko da, langabeziak gora egiten jarrituko du eta Ongizate maila suntsitzen jarraituko dute. Gainera, pentsatzekoa da ez dela bankari emandako diru kopuruaren ia ezer berreskuratuko.

2012AN PENSIOAK EZ EGUNERATZEAGATIKO AURREZTEA	BANKARI DIRUA
2.100.000.000	39.468.000.000

2. EGUNGO POLITIKEK MISERIA AREAGOTZEN DUTE

222.918 pertsonak eman dute izena Enplegu Zerbitzu Publikoetan Hego Euskal Herrian azaroan, aurreko hilean baino 3.847 gehiagok eta duela urte bete baino 32.105 gehiagok, hau da, %1,7a hazi da hilean langabe kopurua, eta %16,8a urtean.

Gainera, langabezian dauden pertsonen egoera oso larria da, langabeen %45,1ak ez baitu inolako langabezi saririk jasotzen. Langabeen %34,9ak soilik jasotzen du kotizaziopeko prestazioa (subsidiua baino zenbateko altuagokoa). Langabeziarik jasotzen ez duten pertsonen portzentaia 3,4 puntu gehitu da urte betean, eta kotizaziopeko prestazioa jasotzen dutenena 1,6 puntu jaitsi da.

Era honetara, langabezia tasa %16,8an kokatzen da Hego Euskal Herrian, 27-EBko batezbesteko %10,7tik oso urruti. Izan ere, Grezia (%25,4) eta espainiar Estatuak (%26,2) soilik dute langabezi tasa altuagoa. Adierazgarria da Portugal (16,3%) eta Irlandak (14,7%) ere, Hego Euskal Herriak baino langabezia tasa baxuagoa dutela ikustea.

Gainera, hemengo langabezi tasaren bilakaera askoz okerragoa da, 2,9 puntu igo baita urte betean, 27-EBko 0,8 puntuen aldean. Alderaketa honek, murrizketa politikek eta etengabeko lan erreformek, konparatiboki, egoera are gehiago okertzen dutela usten du agerian.

Bestalde, 2012ko azarora arte, 813.657 lan-kontratu sinatu ziren HEHn, eta haietatik %93,6 aldi baterakoak izan ziren. Kontratazioak azken 5 urte honetan izan duen bilakaerari erreparatzen badiogu (hau da, krisia hasi zenetik hona), aldi baterako kontratuak 2,8 puntu egin dute gora 2008tik hona (2008an, aldi baterako kontratuak %90,8 izan baitziren, eta, 2012an, aldiz, lan-kontratu guztien %93,6).

Datu hauen larritasuna ikusi arren, erakunde

ezberdinetatik murrizketa eta erreforma ezberdinak iragartzen jarraitzen dute, langabezia, gizarte babesik eza, eta miseria areagotuko dutenak. Noraino eraman nahi gaituzte beharizan gehien dutenei kendu eta lobbie handiak defendatzen dituztenak mesedetzen duten politika hauekin? ELAk argi dauka politika hondatzaile hauekin bukatu behar dela, eta badela guztiz alderantzizkoak diren politikak aplikatzeko garaia, gizartearen presio eta mobilizazioarekin bakarrik helduko direnak.

3. POBREZIARI ETA GIZARTE DESBERDINATSUNEI BURUZKO INKESTA

Eusko Jaurlaritzak Pobreziari eta Gizarte Desberdintasunei buruzko txostena 2012 (PGDI) argitaratu berri du. Informe honek ekitaldi desberdinetako pobrezia eta desberdintasuna neurtzeko moduen informazio zabala eskaintzen du.

Inkestaren emaitza objetiboetatik haratago, hurrengo puntuan azaltzen direlarik, ELAk salatzen du argitaratutako txostenak informazioaren ulertzea zailtzearen ahalegina egiten duela eta horretarako interesatzen zaizkion "doikuntzak" egiten ditu, gobernuari egoeraren krudeltasuna ezkutatzea ahalbideratzeko eta "apaindutako" irakurketa bat egin ahal izateko.

Ondoren, emaitza deigarrienak edo larrienak aztertzen dira, batez ere pobreziaren eta desberdintasunaren handitzean zentratuz.

a) Pobreziaren arriskuaren eta ongizate ezaren arriskuaren gehitzea

Pobreziari eta Gizarte Desberdintasunari buruzko Inkestak pobrezia ikuspegi desberdinetatik aztertzen du. Horien artean aipagarria da pobreziaren arriskuaren eta ongizate ezaren arriskuaren analisia:

- **Pobreziaren arriskutzat** hartzen du oinarritzko beharrezane (janaria, jantziak, oinetakoak, etxea,...) aurre egiteko familiek

diru sarrera nahikoak ez izatea. Pobrezia arriskuan dauden etxeetan bizi diren pertsonen kopurua %77,9a hazi da 2008az geroztik. 2012an 157.686 pertsona izan dira beraien oinarritzko beharrianak betetzeko sarrera nahikoa izan ez duten pertsonak, biztanleriaren %7,3a. Azken 25 urteotako zenbatekorik handiena izan da hau.

- **Ongizate ezaren arriskutzat** hartzen du gure gizartean gutxieneko ongizate maila bat mantentzeko beharrezko gastuei aurre egiteko sarrera nahiko ez izatea. Ongizate ezaren arriskuan dauden etxeen kopurua 432.936koa da, guztien %19,9a. Lau urtetan zenbateko honek %38,2a egin du gora.

b) Ohiko gastu eta betebeharrak betetzeko zailtasunen areagotzea

Adierazgarria da ohiko gastu eta betebeharrei aurre egiteko zailtasuna daukaten pertsonen kopurua. Datuak ikaragarriak dira, hauetxek azpimarratzen ditugularik:

- I. 2008tik 2012ra bikoiztu baino gehiago egin da oinarritzko gastuak murriztu behar izan dituzten pertsonen kopurua, 174.145 pertsonatik (biztanleriaren %8,1a) 362.989ra (biztanleriaren %16,7a) pasatu delarik.
- II. Oinarritzko gastuak ere betetzen ez dituen pertsona kopurua ere %88,1 hazi da, egun 124.608 pertsonara iritsi delarik (biztanleriaren %5,7a, 2008ko %3,1aren aldean).
- III. Elikatze arazo larriak dituzten pertsona kopuruak 100.000ko zenbatekoa gaintzen du, eta azpimarragarria da 46.122 gosea sentitu duten etxeetan bizi direla. 2008tik %116,8ko igoera eman da. Gose egoera honek etxeen %2,1ri eragiten dio. Datu hau 1996a geroztik aztertzen da.

c) Estalitako pobrezia areagotze esanguratsua

2012ko PDGiren arabera 100.000 pertsonak independizatzeko nahia adierazten dute baina

ezin dute baliabide ekonomiko ezagatik. Horietatik 76.727 prest legoke urtebeteko epean emantzipatzeko.

PDGIak dio, pertsona hauek independizatzeko balira, %50,6a pobrezia arriskuan egongo zela eta %69,1a ongizate ezaren arriskuan. Argi dago beraz, familia pobrezia ekiditeko laguntza dela, eta horregatik ez balitz, independizatzeko pertsona hauek portzentai handi batean pobrezian egongo liratekela. Familiaren laguntzak beraz, pobrezia zenbatekoak txikitzen laguntzen du.

Independizatzeko prest legokeen, baina baliabide ekonomikoen ezak uzten ez dieten pertsona kopuruak gora egin du (%6) azken lau urteotan, nahiz eta gazte kopurua murriztu den.

Emantzipaziorako trabarik handien artean daude lan egoki baten falta edota laneko ezegonkortasuna. Lan arazo hauek aztertutako pertsonen %51,9arentzat arazo nagusia dira (2008an %19,1arentzat), %27arentzat oinarritzko beharrak betetzeko zailtasunak (2008an %41,5) eta %8,1arentzat etxebizitza falta (2008an %26,6).

d) Inmigrante extrakomunitarioen, familia monoparentalen, edo lan egonkor gabeko pertsonen etxeetan pobrezia gehiago

2012an, hurrengo etxe motetan pobrezia tasa altuak dituzte, kasu guztietan %15etik gora:

- Pertsona inmigrante extrakomunitarioak.
- Lan egonkor gabeko eta 15 urtetik beherako familia taldeak.
- Okupazio egonkorra ez daukan eta emakumea familia monoparental baten buru denean.
- Familia monoparental bateko gizonak.
- Bakarrik dauden pertsonak, edozein sexutakoak eta lan egonkor gabekoak.

Orotara, talde hauetako pertsonak 2012an izan diren pobrezia kasuen %78,9a dira, 2008ko %68,6aren gainetik. Benetako pobrezia tasa

bateratuak talde hauetan %25,4tik %28ra egiten du gora 2008 eta 2012 bitartean, argi geratzen delarik pobrezia kolektibo zurgarrietasun kontzentratzen dela.

Aztertutako kolektiboen puntu amankomun garrantzitsuena lan egonkoraren eza da, arrisku faktore hau gaztetasunera lotzen delarik, atzerritarren, familia monoparentalen bi pertsonen edo gehiagok osatutako familia taldeetan.

ONDORIOAK:

Krisiaren emaitzetako bat pobreziaren eta gizarte desberdintasunen areagotzea da. Langabeziaren gorakadak, prestazio sozialen murrizketek (langabezi prestazioa, Sarrerak Bermatzeko Errenta, Gizarte Emergentziarako Laguntzak,...) eta soldaten eta pentsioen erosahaltenaren galerak eragin zuzena dute gero eta jende gehiago gotea oinarritzko beharrianak bete ezin dituen. Egoera oso larria da hainbat pertsonentzat.

Egoera honen ardura botere publiko, ekonomiko eta finantzieroarena da. Ados jarri dira justua ez den aberastasunaren banaketa ezartzeko, gizarte eta lan eskubideak murrizteko, presio fiskala jaitea ondoriotzat ekarri duen politika fiskala ezartzeko (iruzur fiskala eta errenta altuei eta kapitalari zergak jaitziz). Gobernuak botere ekonomiko eta finantzieroak eskatutako guztia egin dute, izugarritzko funts publikoen transferentziak barne (216.000 milioi estatu espainiarrean, biztanleko 4.500 euro).

Gobernu desberdinek, Hego Euskal Herrikoak barne (Eusko Jaurlaritza, Nafarroako Gobernua eta Foru Aldundiak) politika neoliberal hauek ezarri dituzte. Hemen onartzen ari diren aurrekontu eta fiskalitate politikak norabide horretan doaz.

4. PROPOSAMENA: POBREZIA ETA DESBERDINTASUNARI AURRE EGITEKO POLITIKA DESBERDINAK EZARRI BEHAR DIRA

ELAk beharrezkoa ikusten du egoera honetara eramane gaituzten politikak goitik behera aldatzea. Pobreziari eta desberdintasunari aurre egiteko beharrezkoa da:

- Lan prekarietatea ekiditeko langilegoaren erosahalmena hobetzea. Baldintza onetako lan egonkorra izatea pobreziaren aurkako botika ona da. Prekarietatea areagotzeak eta soldata eta lan baldintzak okertzeak pobrezia arriskua handitzen dute.
- Irabaziak dituzten enpresetan kaleratzeak debekatzea. Onartezina da, baina gero eta ohikoagoa, irabaziak dituzten enpresek Enplegu Erregulaziorako Espedienteak aurkeztea. Egoera honek ere, pobrezia areagotzen du.
- Prestazio sozialak gehitzea. Sarrerak Bermatzeko Errentak EAEn eta Oinarritzko Errentak Nafarroan pobrezia atalasea gainditu behar dute, eta Gizarte Emergentziako Laguntzek onartutako eskubide izan behar dute, egungo arautegia hobetuz. Azken urteetan aurrera eramandako murrizketek atzera buelta izan behar dute, zenbatekoak murriztu dituztelako eta eta hainbat pertsona prestaziorako eskubide gabe utzi dutelako (hainbat inmigrante barne).
- Politika fiskalaren aldaketa, presio fiskala Europako batzbestekoarekin berdintzeko. Hau, iruzur fiskalaren aurkako borroka areagotuz eta errenta altuei eta kapitalari presio fiskala handituz lortuko litzateke (PFEZean eta Sozietateen gaineko Zergan).
- Lan duina, ongizatea eta ekonomia zerbitzuen eta estaldura publikoen (gizarte prestazioak, osasuna, hezkuntza, gizarte zerbitzuak, etxebizitza soziala,...) bitartez suspertuko duten aurrekontu politika antiziklikoak.